

nis. Illud collegio apostolico in unione et subordinatione cum suo capite Petro, ut iuridice representabat perpetuo futuram Ecclesiam docentem, h. e. episcopatum catholicum formatum et informatum suo capite, perenni Petri successore, erat *ordinarium*; pariter *vi primatus* sicut magistrum universale ita cum hoc nexum charisma infallibilitatis *ordinarium* erat Petro, atque adeo utrumque collatum hereditario iure transmittendum ad singulos suos in primatu successores; reliquis Apostolis *vi apostolatus* minime hereditarii utrumque erat *singulis extraordinarium*. Contra vero prerogativa altera novae revelationis Petro non secus ac aliis Apostolis sive singulis sive omnibus simul spectatis erat *extraordinaria*, nec in successores Petri nec in totum episcopatum propaganda.

Si nunc adhuc opus sit in forma respondere difficultati initio propositae, ita habeto. *Distinguo maiorem*: illis verbis quae sunt apud Matth. XXVIII. et Io. XIV, promittitur Apostolis ea potestas et infallibilitas in docendo, quae permansura sit omnibus diebus usque ad consummationem saeculi, et in aeternum, hoc est *ordinaria*; et ideo haec verba *directe* referuntur ad totum corpus apostolicum in unione cum capite Petro, non autem ad singulos per sese, atque ad infallibiliter docendam et custodiendam revelationem factam, non autem ad novam revelationem, *concedo maiorem*. *Directe* enuntiantur *hisce verbis* omnia charismata potestatis et infallibilitatis etiam *extraordinaria*, quae Apostolis *vi apostolatus* collata fuisse aliunde constat, *nego maiorem*. Unde etiam *distinguo consequens maioris*: ea potestas et infallibilitas quae *his verbis* promissa est *ordinaria* collegio apostolico in unione cum Petro, etiam promissa est eodem modo successoribus h. e. toti corpori successorum in unione cum successore Petri, *concedo consequens*; promissa est quaevis potestas et infallibilitas etiam *extraordinaria*, de qua in Apostolis sive omnibus sive singulis aliunde non vero *directe ex his verbis* constat, *nego consequens*. Eadem ratione *distinguo minorem*: nova revelatio et potestas universalis ac infallibilitas in *singulis* Apostolis pertinebat ad charismata *extraordinaria*, de quibus non

directe ex his verbis sed aliunde constat, *concedo minorem*; haec charismata *extraordinaria* *directe* enuntiantur his verbis, quibus promittuntur dona permansura in aeternum, omnibus diebus usque ad consummationem saeculi, *nego minorem*. Unde patet, quid veri et quid falsi subsit in ultima conclusione.

Dixi autem, verbis Matth. XXVIII. et Io. XIV. *directe* enuntiarum munus dumtaxat *ordinarium* in apostolico collegio, quatenus munus iungitur ibi cum promissione perennitatis; nam praescindendo ab hac institutione propagationis ad successores, non nego, mandatum docendi omnes gentes ac promissionem tutelae Christi et Spiritus veritatis in verbis eisdem *indirecte* et ampliori significatione simul etiam extendi posse ad charismata *extraordinaria* apostolatus.

THESIS VI.

De intimo nexu principii Traditionis cum necessariis proprietatibus religionis christianae.

* Oeconomia custodum fidei, quam ad integrae revelationis conservationem et propagationem a Christo institutam esse ex historia origine religionis christianae probavimus, 1° intimo causali nexu cohaeret cum universalitate et unitate fidei, ita ut sine illo *principio Traditionis* hae proprietates etiam solum spectatae, quatenus evidenter intelliguntur necessaria postulata religionis christianae, consistere non possint, nisi concedatur in alio prorsus ordine, qui nusquam existit, charisma infallibilitatis omnibus fidelibus commune. Hinc 2° intelligitur, Protestantismum universum in multiplices sectas invicem contrarias distractum repugnare essentiali proprietati religionis divinae, cum haec divisio consequatur ex ipso eorum principio fundamentali, quin sectarum ulla ex censu communionis Protestanticae iure excludi possit; sic dictam vero eorum communionem orthodoxam consistere non posse, nisi ita ut principium ipsum, quo suam ab Ecclesia defectionem tuerent, iterum negent, sique totam causam manifestis contradictionibus implicent. *

I. In prima parte huius theses ostendimus, modum Traditionis superius demonstratum ex institutione Christi, custodes scilicet fidei tamquam organon perpetuum conservandae revelationis, cohaerere intime tamquam principium

et causam cum necessariis characteribus christianae revelationis, qui sunt *universalitas* ac *unitas*.

1°. Sumimus hanc revelationis *universalitatem* sensu laetiori, quo eius necessitas, et ex hac necessitate etiam exigentia illius modi Traditionis evidentius intelligatur. Nominem itaque *universalitatis* significamus modum proponendi revelationem accommodatam iis omnibus, quibus proponenda est, ita ut sine periculo erroris possibilitate morali credere possint, et credere teneantur. Talem universalitatem in hypothesisi, quod Deus aliquid revelaverit, et multo magis in hypothesisi quod revelationem suam destinaverit *omnibus gentibus, et omni creaturae* (Matth. XXVIII. 20; Marc. XVI. 15.), exigi a sapientia et bonitate Dei, est prorsus evidens. Atqui exclusa revelatione immediate facta singulis, modus conservandi revelationem pridem completam et eandem proponendi *omnibus gentibus* ita, ut dictum est, omnibus accommodatus, nullus est nisi per auctoritatem legatorum Dei, qui in hac sua missione et auctoritate sint facile cognoscibiles. Ergo ab ea oeconomia legatorum Dei, quae instituta est ad perpetuam custodiam et praedicationem revelationis pridem consummatae, tamquam a causa et principio pendet haec necessaria proprietas universalitatis. Probatur propositio minor. Seclusa enim revelatione immediata et exclusa auctoritate facile cognoscibili legatorum Dei, a quibus praedicatio et doctrina tamquam verbum Dei suscipi possit et debeat, non quia argumentis demonstratur, sed quia authentice ab eis proponitur, nullus alius restat propositionis modus nisi per demonstrationem, qua quis sine periculo et sine prudenti formidine errandi argumentis convincatur, non solum generatim revelationem et revelationem christianam esse a Deo factam, in qua nulla esset insuperabilis difficultas; sed imo speciatim hanc determinatam seriem veritatum, praeceptorum, institutorum, et hoc determinato sensu esse revelatam, et sincere ac integre per saeculorum decursum ad nos usque conservatam; omnes vero illos plurimos homines etiam fama ingenii et doctrinae celebres errasse et errare, qui vel non has omnes veritates vel his plures vel non hoc sed alio sensu admi-

serunt et admittunt ut revelatas. Haec inquam omnia ita essent demonstranda singulis, ut non propter auctoritatem demonstrantis sed propter rationes perspectas, certa persuasionem et sine errandi periculo aut formidine suscipi possint ac debeant. Paucis, seclusa auctoritate Ecclesiae ad conservandam et explicandam revelationem quae non fiat immediate singulis, sola restat demonstratio scientiae. Atqui evidenter scientia non est accommodata omnibus hominibus, et tanto oneri saltem longe maxima pars hominum est plane impar. Dixi saltem maximam partem imparem, quia hoc immediate evidens est et ad praesentem nostram thesim abunde sufficit; ceterum si de universa revelatione agitur, facile moralis impossibilitas universim et quoad omnes demonstrari posset; quoad res enim fidei ante fidem susceptam omnes *stulti* sunt, ut multis disputat s. Augustinus l. de util. credendi. Ergo praeter auctoritatem legatorum Dei nullus est modus accommodatus proponendi fidem revelatam *omnibus gentibus*.

Duplicem video posse et solere fieri exceptionem contra hanc demonstrationem: primam quidem, quod gratia illustrationis internae supplet defectum propositionis externae; alteram, quod rudibus et indoctis, qui inquisitioni et demonstrationi tam multiplici et difficili pares non sunt, consuli potest auctoritate licet mere humana et scientifica doctorum.

At enim gratia in primis internae illustrationis sane necessario coniungitur cum propositione fidei externa etiam maxime accommodata, ut assensus possit esse sicut oportet, supernaturalis; gratia vero quae suppleat ipsam propositionem externam, quia haec aut nulla est aut, quod eodem fere recidit, non idonea, et qua ideo singuli uti non possunt, talis inquam gratia illustrationis est revelatio immediata vel simpliciter vel aequivalenter. Dari huiusmodi illustrationes etiam in praesenti oeconomia tamquam charisma extraordinarium, quod Deus aliquando in ordine psychologico supernaturali concedit, nullum est dubium; nec etiam contendimus, absolute repugnare oeconomiam, in qua charisma revelationis immediae pro singulis esset ordi-

narium, ubi de propositione externae necessitate iam nulla esset quaestio; at realiter et historice talem ordinem revelationis nec promissum esse nec unquam existitisse nec existere, prorsus constat. De modo, quo Protestantes talem revelationem sibi propriam vindicabant, inferius dicemus.

Ad alteram propositam difficultatem non utemur illa responsione, in tali hypothesi fidem mere humanam fore, ut pote inmixtam auctoritati tantum humanae; existimamus enim auctoritatem mere humanam posse esse medium, quo auctoritas revelatoris Dei innotescat et nobis applicetur ita, ut in actu fidei assensus non praestetur propter auctoritatem humanam sed unice propter auctoritatem divinam; quae controversia est alterius loci. Neque illud dicam quamvis verissimum, hanc exceptionem polemicae nomine Protestantium fieri non posse; illi enim auctoritatem etiam ipsius Ecclesiae in negotio fidei ex suo fundamentali principio rejiciunt ideo, quia aiunt auctoritatem hanc esse humanam, in rebus fidei autem nulli humanae sed soli divinae auctoritati locum esse posse. Quamquam re ipsa, ut mox patebit, auctoritati divinae a Protestantismi auctoribus et doctoribus substituta est auctoritas humana, quam saltem plebes Protestantes quatenus contra auctoritatem divinam Ecclesiae catholicae protestantur, omnes sequuntur. Nunc autem non solum polemicam adversus Protestantes sed generaliore ex ipsa rei natura quaestione habemus de necessaria et idonea fidei propositione, ut haec possit esse universalis. Responsio itaque est alia magis generalis et evidens. In obiectione supponitur fundamenti instar, illos homines doctos, de quorum scientifica auctoritate sermo est, absque periculo et prudenti formidine erroris pervenisse sua inquisitione scientifica ad plenam certitudinem, quae omnes et solae veritates et quo determinato sensu in revelatione continentur, et praeterea ita illic pervenisse, ut haec illorum plenissima scientia indoctis et rudibus certo innotescat, nec hi de aliquo illorum errore prudenter suspicari possint. Atqui hoc utrumque suppositum falsum esse convincitur ex natura et indole et difficultate veritatum fidei, ex diversitate ingenii et eruditionis hominum docto-

rum, ex nascente inde in omnibus difficilibus quaestionibus, in quibus auctoritatis norma deest, diversitate sententiarum inter doctissimos quosque, ex impotentia rudium prudenter iudicandi de illorum hominum certa scientia, et multo magis discernendi inter verum et falsum in sententiarum diversitate et oppositione. Unde fit, ut haec mere humana et scientifica auctoritas eruditorum pro rudibus non solum nullum sufficientis certitudinis fundamentum foret sed nova dubiorum seges, ex qua moralis impossibilitas propria inquisitione perveniendi ad liquidum pro eis augeatur, nihilque aliud certum remaneret praeter hoc unum, quid in negotio fidei verum, quid falsum sit, inveniri non posse, adeoque nec inquiri debere. Maneat ergo, quod probavimus, praescindendo ab immediata revelatione facta singulis nullum esse modum conservandae et proponendae revelationis accommodatum *omnibus gentibus* praeter auctoritatem facile cognoscibilem custodum et doctorum fidei, qui divinitus missi ac constituti perpetua successione sese excipiant; hanc ergo oeconomiam cum essentiali characterem *universalitatis* proprio divinae revelationi cohaerere tamquam causam cum suo effectu (1).

(1) Est haec insignis argumentatio s. Augustini in toto libello de utilitate credendi. Nihil igitur nobis restare modo vides, quamdiu stultus sumus, si nobis vita optima et religiosa cordi est, nisi ut quaeramus sapientes, quibus obtemperando dominationem stultitiae... evadere aliquando possimus... Si Dei providentia non praesidet rebus humanis, nihil est de religione satagendum, Sin vero et species rerum omnium... et interior nescio quae conscientia Deum quaerendum Deoque serviendum meliores quosque animos quasi publice privatimque hortatur, non est desperandum, *ab eodem ipso Deo auctoritatem aliquam constitutam*, quo velut gradu certo innitentes attollamur in Deum. Haec autem, seposita ratione quam sinceram intelligere, ut saepe diximus, difficillimum stultis est, dupliciter nos movet, partim miraculis partim sequentium multitudinem... Cum igitur tantum auxilium Dei, tantum profectum fructumque videamus (iuxta latius ibi enumerata motiva credibilitatis, quibus auctoritas instituta divinitus facile cognoscibilis est), dubitabimus nos eius Ecclesiae condere gremio, quae usque ad confessionem generis humani ab Apostolica Sede per successiones Episcoporum, frustra haereticis circumlatrantibus et partim plebis ipsius iudicio, partim Conciliorum gravitate, partim etiam miraculorum maiestate damnatis, culmen aucto-

2°. De unitate fidei vix aliud reliquum est dicendum; argumentum enim demonstrans nexum authenticum magisterii cum necessaria fidei universalitate, etiam demonstrat eiusdem nexum cum fidei unitate, quae ab universalitate distingui quidem non tamen separari potest. Quando Deus veritates revelat, in facto ipso revelationis continetur divinum necessarium praeceptum ad rationalem creaturam, cui revelatio destinata est, eas veritates omnes credendi. Est id evidens ex ipsa notione auctoritatis, sapientiae et sanctitatis Dei revelantis, et ex notione dependentiae, indigentiae, ac ordinationis ad verum et bonum ex parte creaturae rationalis. Proinde ex notionibus iisdem evidens est, Deum revelatorem necessario velle voluntate legifera unitatem fidei et professionis in eiusdem universalitate. Atqui cum hac unitate fidei institutum legatorum Dei, qui infallibili auctoritate fidem integram conservent et doceant, ita cohaeret, ut illa ex hac sponte sequatur, et sine hac (praecisione facta ab hypothese manifesto falsa revelationis immediatae, quae fiat singulis) esse non possit. Si enim et auctoritas magisterii et immediata saltem aequivalens revelatio (1) seponitur, totum negotium ex superius demonstratis necessario revocatur ad propriam singulorum inquisitionem, quae, ut pariter ex superioribus constat, spectata

ritatis obtinuit? Cui nolle primas dare, vel summae profecto impietatis est vel praecipitis arrogantiae. Nam si nulla certa ad sapientiam salutemque animis via est, nisi cum eos rationi praecoluit fides; quid est aliud ingratum esse opti atque auxilio divino, quam tanto labori (l. robore) praeditae auctoritati velle resistere? Et si unaquaeque disciplina quamvis vilis et facili, ut percipi possit, doctorem aut magistrum requirit, quid temerariae superbiae plenius, quam divinatorum sacramentorum (mysteriorum) libros et ab interpretibus suis nolle cognoscere, et incognitos velle damnare? — Aug. l. c. n. 27. 34. 35.

(1) Nomine *revelationis immediatae*, si id monere opus est, hic semper intelligimus manifestationem veritatis, quae a Deo ipso fiat nullo interposito medio. Adeoque hoc sensu revelatio aut revelationis interpretatio facta per legatos Dei est mediata. Alio longe sensu quandoque immediata revelatio dicitur omnis revelatio supernaturalis in oppositione ad manifestationem Dei naturalem, quae aliter distinguantur nomine revelationis propriae et improprie dictae.

indole et difficultate veritatum de quibus agitur, et spectata ingenii, scientiae, cupiditatum varietate non ad fidei unitatem, sed ad opinionum diversitatem gignendam est idonea.

II. Quae ex ipsis rerum naturis et velut *a priori* demonstravimus, confirmantur luculentissime *a posteriori*, factis scilicet patentibus, quibus componitur tota historia Protestantismi. Ostendimus ex ipsis rerum naturis, sublata auctoritate legatorum Dei, qui continua successione fidei depositum conservent, nullum alium remanere modum quo fides proponatur singulis, quam sive formalem sive aequivalentem revelationem immediatam ad singulos, aut inquisitionem per modum scholae a singulis instituendam; hoc autem posito fidei unitatem in eiusdem universalitate conservari non posse. Atqui tota historia Protestantismi inde a sua origine usque ad hanc aetatem constanter, semper et ubique non solum in multiplicibus integris sectis sed in singulis etiam hominibus has easdem conclusiones rebus ipsis exhibuit et exhibet, quin ullum possit adferri factum, in quo illae verae non esse deprehendantur.

Sane primi iam sic dicti Reformatores cum auctoritatem magisterii et custodiam fidei in Ecclesia negabant, ei continuo substituebant inspirationem singulorum, qui legunt Scripturas, saltem aequipollentem revelationi immediatae. Videbant enim inter haec tria, inter auctoritatem magisterii, inquisitionem relictam singulis, et immediatam revelationem seu inspirationem singulorum nihil esse medium; reiecta ergo prima, cum ad secundam simpliciter et sine temperatione appellare non auderent, reliquum erat, ut ad tertiam confugerent. Docebant ergo, Scripturam sacram esse omnibus perspicuam claritate supernaturali, eo quod verbum Dei scriptum, quando legitur vel auditur, virtute sua insita quae est virtus Spiritus Sancti, singulos illuminat et sanctificat, ut verum et genuinum sensum facile intelligant, atque ita pro singulis immediate ipsum Spiritum Sanctum esse interpretem et doctorem: « quisque iudex liberrimus sit omnium qui docent eum, *intus a Deo solo doctus* » (vide supra p. 9.). Illuminatio itaque non est solum

gratia ad supernaturalem fidem necessaria, quam Catholicis concedunt et credunt; sed est illuminatio, quae externum excludit authenticum magisterium, et per quam singuli constituuntur iudices omnium doctuum, quo nomine intelligitur praeprimis ipsa Ecclesia. Unde etiam theologi Protestantes e. g. Gerhardus (in Locis I. I. De Interpret. Script.) docere solent, illam sententiam, qua Scriptura sui ipsius interpres dicitur, idem valere ac Spiritum Sanctum esse interpretem sui proprii sensus. Cum vero hanc interpretationem factam a Spiritu Sancto asserunt esse charisma ordinarium pro singulis Scripturam legentibus, ut excludant necessitatem authentici magisterii, evidenter asserunt singulorum inspirationem, seu revelationem immediatam saltem aequivalentem. Modum huius illuminationis, ut eum primi ipsi Reformatores concipiebant, ita describunt: « quum primum aliquod Dei verbum (in Scriptura) existit, virtus Spiritus Sancti est cum illo inseparabiliter semper coniuncta ita, ut virtus et efficacia verbi cum virtute Spiritus Sancti sit prorsus una eademque, vere divina, nec magis verbum quam ipse Spiritus Sanctus sine hac virtute esse vel cogitari possit » (Schmid Dogmatica Lutherana).

Tali modo illuminationis per ipsum Spiritum Sanctum supposito, nihil opus esset auctoritate legatorum Dei ad certam et infallibilem intelligentiam verbi revelati. Unusquisque sibi sufficeret, et sibi ipsi esset Ecclesia; unitas porro fidei sponte sequeretur, cum singulis unus Spiritus veritatis, qui non potest sibi ipsi repugnare, cognitionem divinae revelationis et veri sensus in lectione vel auditione verbi *ex opere operato* infunderet.

At vero hanc immediatam inspirationem tamquam ordinarium charisma singulorum ita efficax, ut ad fidei universalitatem ac unitatem authenticum magisterium non sit necessarium, merum esse figmentum, luculentissime suis gestis Reformatores ipsi et tota Protestantismi historia demonstrarunt, ne hic argumenta repetamus, quibus superius divinitus institutam ostendimus eam oeconomiam, ut obedientia fidei in singulis usque ad consummationem saeculi respondeat authentico magisterio et custodiam fidei, quae

concredita est successioni apostolicae. Enim vero, mendacium huiusmodi charismatis, quod Reformatores sibi suisque sectatoribus vindicabant, demonstrant contrariae et contradictoriae sententiae horum hominum inspiratorum in gravissimis christiana doctrinae capitibus, et unius eiusdemque hominis e. g. ipsius Lutheri diversis temporibus diversa iudicia de sensu revelatae doctrinae; tum universim factum historicum, quod persuasio huius inspirationis non principium erat unitatis fidei sed innumerabilium sectarum, quae omnes a Spiritu Sancto doctae non solum suas invicem et ipsorum Reformationis auctorum doctrinas oppugnabant et oppugnant, sed etiam igne et ferro grassantes olim Germaniam, Galliam, Belgium, Scotiam, Angliam stragibus repleverunt.

Iam si haec singulorum inspiratio re ipsa tamquam ordinarium charisma nulla est, interpretatio illa independens a quavis auctoritate revocatur, si non ad fanaticum furorem, ut in multis accidit, ad inquisitionem privatam et ad ingenium singulorum. Hac autem posita, fidei unitatem in universalitate ostendimus esse impossibilem. Id Protestantes ipsi, cum experientia evidenter inanem demonstrasset singulorum inspirationem, facile intellexerunt. Hinc qui aliquam religionem positivam et communionem doctrinae salvam volebant, principium auctoritatis, cuius negatione suam defendebant defectionem ab Ecclesia, vel solum practice et modo agendi vel etiam theoretice et in doctrina postliminio revocabant, sicut ipse Lutherus (1), nihil sol-

(1) Patenter id nunc passim Protestantes ac discernunt *duplicem Lutherum*, unum ante annum 1525, seu ante magnas rebelliones in Germania excitatas per illum spiritum qui fanaticos homines invaserat, alterum post annum 1525. Lutherus prior ad pertrahendos miseros populos in defectionem ab auctoritate Ecclesiae assererat singulos « a solo Deo doctos, » Lutherus posterior ad aliquam unitatem et communionem inter suos efficiendam ingeminabat « munus ecclesiasticum esse a Deo institutum, cuius unicus fons Christus est agnoscendus Christi-que mandatum ac institutio. » Lutherus ille prior, ait Protestans Schwarz, « seditiosa audacia sese opposuit auctoritati hierarchicae in conscientias. » Lutherus posterior « fluctuabat irrequietus inter illimitatam libertatem spiritus et inter rigorosam auctoritatem authentici magisterii. » Vido cl. Jörg. l. c. T. I. p. 386. 416-419.

liciti de evidenti contradictione. Qui vero sibi constare volunt, ex ipso suo fundamentali principio independentis interpretationis concedunt, fidei unitatem esse impossibilem, et ideo affirmant eam non esse necessariam ad communionem religiosam et ad salutem (1). Consequentia haec non potest negari esse legitima; sed consequens est prorsus absurdum et repugnans omnibus notionibus, quas habemus certissimas de Dei revelatoris sapientia, sanctitate et auctoritate atque de hominis absoluta dependentia. Principium vero, ex quo legitime deducitur consequens absurdum, non potest non esse etiam ipsum absurdum.

Ita hac nostra aetate eo devenit, ut omnes Protestantantes concedere cogantur, et re ipsa concedant saltem practice, plerique etiam theoretice, principium cui innitur tota Reformatio saeculi XVI et defectio ab Ecclesia catholica, esse ita comparatum, ut eo adhibito unitas fidei et communio religiosa, in qua una omnium debeat esse professio, nulla existere aut conservari possit. In hoc theoremate per se satis claro et experientia demonstrato consentire coacti, in reliquis omnibus dissentientes nunc discernuntur in sequentes factiones praecipuas: a) eorum, qui fundamentale principium independentis investigationis seu (ut loquuntur) *liberi examinis* sincere et secundum totam suam vim adhibendum et in usum deducendum esse censent. Hi negant, Scripturas ipsas esse normam credendi, et affirmant id solum in rebus religionem spectantibus esse sequendum, quod quisque ratione sua sive de Scripturis et in Scripturis sive aliunde intellexerit, aut sibi intellexisse visus sit ut verum, seu potius ut opinionem interim fovendam, donec eliminatio omnium notionum christianarum in dies ulterius promoveatur. Omnes et solos eos, qui ita sen-

(1) Protestantantes Berolinenses in ephemer. ecclesiasticis anno 1856. (apud *Iürg. I. p. 140.*) ita disputant ex suo fundamentali principio adversus illos, qui adhuc vellent conservare aliquam communem professionem fidei. « Confessio (communis fidei) sine hierarchia pendet in aëre: quomodo sincera doctrina suum finem assequatur, undenam paritas doctrinae repeti, quomodo conservari potest, si nulla adsunt munia, nulli ordines, quibus sit potestas absoluta cum securitate hanc doctrinae puritatem efficiendi et conservandi et salutem quaerentibus communicandi? »

tiunt, esse *genuinos Protestantantes* et sinceros defensores principii fundamentalis (*Rationalistae* qui nunc sub diversis formis et nominibus inter Protestantantes eruditos vel aliquo eruditionis colore tinctos constituunt maximam partem) (1). b) His proxime accedunt, qui exigunt sensum

(1) *Iidem* Berolin. ephemer. Protest. (*Iürg. I. p. 129. 130.*): « Si Biblia essent codex legum et norma doctrinalis, indigerent interpretatione authentica, ut scopus aliquis attingi posset; si Scripturae sunt norma obiectiva, logica consequentia postulat ineluctabili necessitate institutionem Ecclesiae cum infallibili confessione fidei, auctoritate et regimine. Protestans haec (ex suo principio) admittere nequit; ergo et *ultima thesis systematis Romani reiicienda est, videlicet auctoritas Scripturae tanquam normae obiectivae; haec enim est radix, ex qua omnes assertiones Romanae necessario iterum progerminant.* »

Vis principii cui haeresiarquia saeculi XVI originem suam debet, quantum valeat ad destructionem totius religionis Christianae, nuper irrefragabili consequentia logica ab homine atheo Eduardo Hartmann demonstratum est in libro, qui inscribitur « *Intestina dissolutio Christianismi* » (*Die Selbstzersetzung des Christenthums. Berlin. 1874.*) « Reformatores, inquit, non adverterunt, suam fidem qua creditur infallibilitas canonicarum Scripturarum, totam inniti fidei qua creditur infallibilitas testantis Ecclesiae et ecclesiasticae traditionis. Protestantando contra infallibilitatem Ecclesiae et traditionis, nihil advertentes, subverterunt ipsum fundamentum, ita ut contrafacto lapide angulari munitissimi aedificii hierarchici, paulatim ruina totius necessario sequeretur. Ex una parte proclamabant libertatem examinis et conscientiae singulorum, et ex parte altera putabant, pro suo arbitrio oppositis aggeribus, et quae pro libitu invenerant, humanis statutis, atque iactando suas adhuc conservatas reliquias dogmaticas se posse cohibere inceptum iam fluxum dissolutionis dogmatum, somniantes fieri posse, ut homines huiusmodi arbitrariis statutis velut sacris cancellis continerentur, postquam ipsimet subverterant infallibilem auctoritatem Ecclesiae ex infallibili perenni inspiratione (nempe supernaturali *assistentia* Spiritus veritatis) derivatam. » « Principium Protestantismi contra dogmaticam christianam totum dirigitur ad negationem, ad dissolutionem, ad destructionem. » Ex ipso principio Reformationis, teste Hartmanno, ventam est non solum ad negationem religionis revelatae, sed etiam ulterius ad sententiam recentis aetatis, qua negatur ipsa existentia Dei, et secundum quam iste auctor inter suos non incelebris docet, res omnes existentes originem habere ex infausta aberratione vis cuiusdam occultae suique minime consciae, atque ita, cum ipsa existentia censi debeat malum fundamentale, finem omnium unice desiderandum esse omnium reductionem ad nihilum primitivum, in quo solo requies tandem erit aeterna.

nescio quem religiosum et fiduciam in Christum ut Salvatorem, doctrinam vero et dogmata habent ut *ἰδία ποτα* (Pietistae); vel postulant generalem quandam fidem in Christum et in Scripturas ut instrumentum publicum religionis christianae, in ceteris plenam vindicantes libertatem omnibus, qui iuxta fundamentale principium pertinere velint ad « Protestantismum oecumenicum » (sic dicti *Unionistae universales*) (1). c) His connectuntur alii, qui postulant unitatem professionis in iis, in quibus diversae sectae in unam communionem externam compingendae iam videntur consentire; in ceteris, in quibus dissentiunt, permittunt iuxta principium fundamentale plenam libertatem. Hi ergo, sicut reliqui haecenus commemorati, inter homines diversissimae fidei et confessionis volunt esse communionem religiosam (sic dicti *Unionistae positivi*). His nunc propinquius accedunt illi Neoprotestantes, qui *ἀντιπροτεσταντικῶς* se *veteres catholicos* dicunt. d) Sequuntur ii, qui unitatem professionis fidei praerunt principio fundamentali, et constitutam volunt auctoritatem ecclesiasticam, a cuius interpretatione deficere singulis sit nefas. Hi iterum multipliciter discernuntur. Alii pro norma obiectiva habent auctoritatem primorum Reformatorem et librorum symbollicorum, atque adeo traditionem inde a saeculo XVI derivatam, quo huius traditionis auctores per ipsam negationem principii Traditionis et omnis auctoritatis a Scripturis distinctae primum exorti sunt (*Lutherani antiquae professionis*); alii volunt auctoritatem Ecclesiae divinitus constitutam, hancque dicunt primitus a Christo et ab Apo-

(1) Idem Berolinenses (ib. p. 137): « Congruenter ad protestantienn conceptum fidei statuere licet hanc thesim: potest quispiam vere fidelis esse, etiamsi ne in nunc quidem dogma ecclesiae (intelligunt ecclesiam protestanticam, ad quam pertinent) amplius consentiret. » Darmstadienses ib. p. 126: « Ipse Dominus Ecclesiae vult varietatem; hanc nisi voluisset, clarior esset locutus. » At clarissime loquitur a Domino constituta interpres et custos doctrinae ipsa Ecclesia catholica. Hac norma catholici intellectus negata consequitur utique varietas opinionum, non quia Dominus Ecclesiae eam voluit, quod opinari blasphemum est, sed quia homines nolunt audire, quam Dominus audire praecepit tanquam se ipsum (Luc. X. 16; Matth. XVIII. 17.).

stolis fundatam, nihil advertentes, hoc ipso damnari schisma et haeresim totius Reformationis (*Neolutherani*); alii fanatici homines expectant novum adventum Christi et novam abundantiorum effusionem Spiritus Sancti; alii sero affirmant, hanc effusionem et novam institutionem Ecclesiae iam nunc recentissime factam esse, habentque suos apostolos, prophetas, episcopos etc. (multiplices sectae, quas comprehendimus nomine *Pseudoprophetarum*).

Ex hoc compendio historiae Protestantismi puto cuique evidens esse, quod initio dixi, a *posteriori* ex universa recentiorum sectarum historia, quin ullum factum in contrarium adferri possit, confirmari, vel admissio principii Protestantium totum negotium propositionis fidei reduci ad singulorum inquisitionem, qua unitas fidei reddatur impossibilis, vel fundamentum ipsum totius Reformationis esse subvertendum, et authenticum magisterium ad revelationis custodiam et explicationem admittendum, quod non potest esse nisi a Christo ipso institutum.

Porro agnoscere principium auctoritatis a Christo institutae, quae eo ipso est perpetua, ac proinde ante sic dictam Reformationem et tempore Reformationis continebatur in ipsa successione apostolica Ecclesiae, simul tamen non fieri impietatem rebellionis contra hanc divinam auctoritatem; pariterque agnoscere falsitatem principii independentiae singulorum ab auctoritate Ecclesiae conservantis et explicantis depositum fidei, simul tamen probare Reformationem, quae tota illi principio innititur et sine illius veritate non potest non esse falsa; haec, inquam, manifesta est et ingens contradictio. Atqui sic dictus Protestantismus orthodoxus haec omnia saltem practicae et modo agendi, ubi adversus *indifferentismum* et *rationalismum* sese tueri conatur, simul admittat necesse est, ita ut principium independentiae, cui suam debet existentiam, neget, et principium auctoritatis affirmet transferendo auctoritatem docendi, cui obedientia fidei debeatur, ab Ecclesia catholica et apostolica ad suos Reformatores, qui se ipsis latentibus non nisi negando quamvis Ecclesiae auctoritatem Reformatores erant vel esse poterant; ac porro substituat Traditioni a

Christo et Apostolis acceptae traditionem, cuius origo saeculo demum XVI erat negatio ipsius principii Traditionis. Ita certe sic dicti *Lutherani antiquae professionis* (1). Qui vero paulo pudentiores et pertaesi huius auctoritatis Reformatorem concedunt ac defendunt auctoritatem Ecclesiae divinitus institutam, simul tamen approbant Reformationem saeculi XVI; ii auctoritatem a Christo in sua Ecclesia institutam negant, simulque affirmant auctoritatem Ecclesiae quae aut nullibi existit sed adhuc futura est, aut quae orta est ex negatione auctoritatis Ecclesiae apostolicae. Ita, qui dicuntur *Neolutherani*. Totus ergo Protestantismus ille pseudoorthodoxus ingenti quadam contradictione seu potius contradictionum serie regitur ac sustentatur.

THESIS VII.

De incommutabili perdurante eiusdem oeconomiae post libros N. T. conscriptos.

• Magisterium authenticum divinitus institutum ad custodiam et propagationem doctrinae ex Apostolorum praedicatione acceptae neque sua in functione mutatum neque auctoritate minutum est, ex quo N. T. libri conscripti sunt et Ecclesiis traditi; quod quidem tum ex praecedentibus corollarii instar consequitur, tum etiam speciatim ex ipsa ss. librorum origine historica et nativa dispositione demonstratur. •

I. In superioribus demonstravimus, magisterium successionis apostolicae a Christo ipso Ecclesiae conditore, tutore, sponso ac capite esse institutum ad divinae doctrinae in-

(1) Ipsi Protestantes aliam factionem contra hanc Reformatorem et librorum symbolicorum auctoritatem passim argumentantur ita, ut ei auctoritatem Ecclesiae catholicae praefendam esse fateantur: • malle se, aiunt, sequi sanctiorem Traditionem et spiritualiorem Pontificem Ecclesiae catholicae quam has tabulas lapideas, quae non habent originem a monte Sinai • cf. Irg. I. p. 122, 130. etc. Contra eos vero, qui iuxta doctrinam Neolutheranam Ecclesiae auctoritatem in docendo vindicant, demonstrant hanc Ecclesiam decentem non posse esse nisi Ecclesiam catholicam, atque ideo totam Reformationem esse rebellionem contra auctoritatem divinitus institutam: • si hanc auctoritatem Ecclesiae agnoscerem (ita concludit D. Shenkel adversus alterum Protestantem D. Stahl), ipsa logica me cogeret transire ad Ecclesiam catholicam • Ib. p. 135. Patet, eandem esse rationem Anglicanorum maxime vero Puseyistarum.

tegritatem servandam et propagandam; esse institutum verbis ac promissis disertis perpetuum usque ad consummationem saeculi; esse institutum functione et auctoritate non pendente ex mutabilibus adiunctis rerum et dotibus humanis, sed promanante ex praesenti tutela Christi et charismate Spiritus veritatis manentis cum successoribus Apostolorum in aeternum; esse institutum non tamquam aliquid accidentale, quod aliquando salva christiana religione abesse possit, sed tamquam principium et causam conservantem essentialium characterum professionis christianae. Atqui munus ita constitutum prorsus est immutabile in sua functione et auctoritate; nec potest Deus sibi ipsi contradicere efficiendo vel permittendo, ut oeconomia sub disertis promissionibus perpetuitatis et indefectibilitatis ita a se fundata transvertatur in aliam essentialiter diversam. Ergo sub quavis hypothesi eadem oeconomia manet immutabilis, ac proinde etiam sub hypothesi, quod doctrina praedicationi et custodiam legatorum Christi commissa successu temporis vel integra vel ex parte libris inspiratis consignaretur. Immo ex ipsa descripta natura illius organi semper viventis divinitus instituti constat, sicut doctrinam sola praedicatione traditam ita etiam doctrinam libris consignatam, et huiusmodi divinos libros ipsos fore sub custodia et authentica interpretatione eiusdem semper vigentis successionis apostolicae.

II. Quod demonstratur ex characteribus successionis apostolicae divinitus institutae, intelligi etiam potest ex consideratione alterius termini, qui sunt libri sacri N. T.

1° Considerentur adiuncta, in quibus libri scripti sunt. Antequam libri N. T. existerent, multo magis antequam omnes in canonem collecti legerentur in omnibus Ecclesiis, sane iam ipsae Ecclesiae pridem iuxta mandatum et institutionem Christi praedicatione et ordinatione apostolica erant constitutae, in illis impositione manuum Apostolorum ordinati Episcopi, quibus praedicationi et Traditio Apostolorum commissa erat tamquam depositum fideliter custodiendum per charisma Spiritus Sancti, iisdemque erat iniunctum munus, ut et ipsi iuxta Christi mandatum alios per

civitates et regiones instituerent et ordinaerent sibi successores eadem auctoritate eodemque charismate instructos (vide thes. V. n. II.). Tum igitur fideles, tum cooptandi in Ecclesiam pendebant obedientiâ fidei ab auctoritate successorum apostolicorum tamquam legatorum Dei, a quibus doctrinam et disciplinam christianam suscipere praedictam et explicatam. Haec itaque non erat solum dependentia discentium a scientia docentium, quod nondum existerent libri, ex quibus singuli haurire possent doctrinam; sed erat authenticum magisterium, a quo ex Christi institutione pendebat obedientia fidei, et per quod continebatur unitas Ecclesiarum. Ergo cum ab Apostolis paulatim Ecclesiis tradebantur libri inspirati continentes doctrinam revelatam, non sane constituta oeconomia Ecclesiae destruebatur; sed documenta accedebant adhibenda iuxta oeconomiam illam divinitus institutam, atque adeo ab eisdem Episcopis Apostolorum successoribus ac depositi custodibus conservanda et explicanda, si quae de legitimo sensu oriretur dubitatio.

2°. Historice constat et ex ipsa dispositione librorum evidens est, singulos scriptos fuisse oblata occasione et necessitate particulari ad particularem aliquem scopum, plerisque directos immediate ad singulares Ecclesias vel ad singulares personas, in modo tractandi accommodatos particularibus tum existentibus adiunctis. Nulli autem ss. scriptorum fuit propositum integram institutionem in doctrina, disciplina, et cultu religionis christianae in libro aliquo consignare. Inde fit, quod in nullo ss. librorum ex ordine et in didactica connexion ad formam catecheses tradita reperiatur universa christiana doctrina, et quod in singulis multa capita gravissima vel omittantur vel obiter dicuntur vel deductione solum ex eis colligi possint, si iam aliunde innotuerint. Iam vero talis librorum origo ex particularibus occasionibus et ad scopum particularem, et talis interna eorum dispositio evidenter demonstrat, sive in singulis sive in omnibus simul scribendis nec Spiritus Sancti consilium fuisse nec Apostolis unquam venisse in mentem, scripta ita comparata substituere ministerio pastorum et doctorum authenticorum, quos Christus iusserat docere

omnia quaecumque ipse mandaverat, et docere omnes gentes usque ad consummationem saeculi, ut illâ viventis magisterii oeconomia abolita deinceps unusquisque non amplius, quemadmodum eoque ex Christi constitutione et missione factum erat, doceretur ab authenticis Dei legatis, sed se ipsum ex libro scripto doceret. Id evidens esset, etiamsi interim concederetur, universam doctrinam revelatam fuisse illis libris consignatam; argumentum enim ducitur non tam ex deficientia materiae quam ex forma docendi et modo proponendi et explicandi doctrinam.

Ceterum posita hac librorum historica origine et interna dispositione, quae origini respondet, comprehensio totius revelatae doctrinae non nisi gratuita assertionem affirmari potest. Cum enim nec singuli sacri scriptores propositum habuerint totam doctrinam christianam suis libris comprehendere, nec ad unum totum constituendum quisque suam partem initis inter se consiliis conferre voluerint, sed ex diversissimis occasionibus singuli scripserint, quae in illis adiunctis necessaria erant vel opportuna; potuit quidem Spiritus Sanctus, qui est auctor princeps Scripturarum, ita omnia dirigere, ut integrum corpus doctrinae totius constitueretur etiam insciis scriptoribus et praeter eorum consilium, at hoc ita factum esse argumento nullo demonstrari potest, nisi iam supponatur, quod est in quaestione, voluisse Deum, ut Scriptura esset unicus fons vel saltem completus codex, ex quo integra revelatio cognoscenda sit. Ex Christi mandato, ut Apostoli et eorum successores doceant usque ad consummationem saeculi omnes gentes observare omnia quaecumque ipse mandaverat, et ex promissione Spiritus veritatis docentis omnem veritatem et manentis cum eis in aeternum, per quem Christo testes esse iubentur usque ad ultimum terrae, certo constat universam revelationem per authenticum magisterium in perpetua successione esse praedicandam; at mandati, ut hanc eandem revelationem integram libris consignarent, nec in verbis Christi ipsius, nec in dictis Apostolorum, nec in modo agendi et scribendi Apostolorum eorundem et reliquorum ss. scriptorum, nec in dispositione, scopo et occasione libro-

rum, nec in persuasione Christianorum usque ad saeculum XVI ullum est vestigium. Quo ergo quaeso argumento id demonstrabitur, nisi antea ponas non esse credendum verbo propagato per praedicationem, quam Christus disertis et irrefragabilibus mandatis ac promissis instituit et omnem revelatam veritatem comprehendere iussit; sed solum esse credendum verbo in Scriptura, quam praedicationi superaddidit quidem, nec tamen umquam omnem veritatem revelatam in ea comprehendendam esse aut iussit aut promisit?

Sed quidquid de hac Scripturae materiali plenitudine sit, de qua inferius dicendi locus erit, forma librorum tum singulorum tum omnium ea est, ut evidenter non sint scripti ad universam religionem christianam singulos fideles docendam independentem ab authentico magisterio (1). Cf. Stapleton T. I. l. XII. c. 3.

3°. In hisce libris ipsis non solum supponitur authenticum magisterium in modo ipso scribendi, ex quo apparet eos dirigi ad Christianos fide iam imbutos per praedicationem, et velut in subsidium praedicationis in eis repeti aut etiam superaddi institutiones, consilia, admonitiones, quae nisi iam praecognita religione christiana nec intelligi nec rite aestimari possent; sed etiam discrete fideles relegantur ad praedicationem iam perceptam et susceptam, atque in ea permanere iubentur Rom. XVI. 17; 1. Cor. VII. 17; XI. 23; XIV. 33; XV. 1; 2. Cor. I. 18; Gal. I. 18; Phil. IV. 9; Coloss. II. 6, 7; 1. Thess. IV. 2; 2. Thess. II. 15; 2. Tim. II. 2; Heb. II. 3. Insuper in his ipsis libris designantur custodes

(1) Fatentur id nunc haud inviti Protestantes. « Non praeteriri hoc loco poterit, inquit Döderlein (Instit. Theolog.), vetuisse consilium librorum N. T. quin totum et inculentum doctrinae christianae systema proponeretur; merito itaque ad monumenta doctrinae publicae refugimus, cum, quid vere tradiderint Apostoli, definiendum est. » Lessing id ipsum concedit et affirmat (Op. t. X. p. 242.). « Demonstrari nequit, Apostolos et Evangelistas eo consilio sua scripta edidisse, ut religio christiana integre et plene ex eis derivari et probari possit; multo vero minus demonstrari potest, Spiritum Sanctum nihilominus praeter consilium scribentium rem ita ordinasse ac disposuisse. » Vide Illustrissimum Ranolder Hermeneut. ed. 2. p. 330. 331.

depositi et doctores authentici perpetua serie sibi invicem successuri, per quos depositum fidei atque adeo etiam depositum, quod libris iisdem consignatum est, perpetuo custodiatum integrum et secundum verum suum sensum explicetur; hiique ipsi in suo ministerio ac magisterio exercendo non primum vel certe non solum ad Scripturas, sed ad traditam et susceptam integram doctrinam praedicationis relegantur (vide thes. V. n. II.). Ergo editis libris inspiratis divinitus institutum perpetuum et semper vivens magisterium non est abolitum vel auctoritate diminutum; sed ei divinum instrumentum doctrinae est traditum conservandum, explicandum, et adhibendum ad efficaciorum praedicationem et accommodatiorum custodiam totius depositi fidei.

Scholion. Reliquum est, ut difficultati occurramus, quae totam praecedentem demonstrationem impeditam reddere quibusdam videtur, et quae serio et non sine supercillio a Protestantium doctoribus e. g. a Gerardo movetur. a) Ex principiis catholicis supponitur et etiam in nostra argumentatione saltem indicatur, Scripturas ipsas suscipiendas et Scripturarum auctoritatem cognoscendam esse ab auctoritate organi Traditionis seu successionis apostolicae; nihilominus tamen haec auctoritas organi Traditionis unice hucusque probata est ex ipsis Scripturis, qui videtur esse *circulus*, ut aiunt, *viciosus*. b) Dicitur interpretatio ac intelligentia certa veri sensus Scripturarum non esse independentis ab organo Traditionis et authentico magisterio successionis apostolicae, sed ab hoc ipso organo et magisterio petenda; haec tamen ipsa auctoritas magisterii in interpretandis Scripturis probatur ex Scripturis. Vel ergo hunc Scripturarum sensum esse verum et legitimum creditur auctoritati magisterii; tum auctoritas magisterii probanda accipitur ut principium probationis, quae iterum est *petitio principii*: vel hic sensus legitimus cognoscitur independentem a magisterio; tum independentia interpretationis admittitur et supponitur vera in *praemissis*, ut inferatur eius falsitas in *consequenti*, quo nihil potest esse absurdus. In *forma* utraque difficultas in unam contracta ita proponi potest: auctoritas organi Traditionis non potest demonstrari

ex testimoniis Scripturae, nisi cognitio auctoritatis et veri sensus Scripturarum supponatur antecedens et independens ab auctoritate organi Traditionis; atqui in thesibus auctoritas organi Traditionis demonstratur ex testimoniis Scripturae; ergo supponitur cognitio auctoritatis et veri sensus Scripturarum independens ab auctoritate organi Traditionis. Hoc autem ipsum propositum est hisce thesibus demonstrare falsum; ergo supponitur verum, quod propositum est demonstrare falsum.

Respondeo, *distinguo maiorem*: non potest institui ea demonstratio ex Scripturis, nisi supponatur cognitio auctoritatis omnium librorum, in omnibus locis sacri textus, et in omnibus fidelibus, *nego maiorem*; nisi supponatur cognitio auctoritatis quorundam librorum in quibusdam locis, et in quibusdam fidelibus, *subdistinguo maiorem*: nisi supponatur cognitio auctoritatis, quae est ex veracitate librorum, *concedo maiorem*; nisi supponatur cognitio auctoritatis, quae est ex inspiratione librorum, *nego maiorem*. Ulterius non potest institui demonstratio, nisi supponatur cognitio veri sensus, *distinguo maiorem*: nisi supponatur cognitio veri sensus secundum totam amplitudinem doctrinae, et nisi supponatur, integram religionem christianam ex iis libris derivari posse a singulis independenter ab auctoritate organi Traditionis, *nego maiorem*; non potest institui demonstratio, nisi supponatur cognitio veri sensus quorundam singulorum testimoniorum, *subdistinguo maiorem*: nisi supponatur, cognitionem hanc a quibusdam, qui huic demonstrationi instituendae vel percipiendae sunt idonei, obtineri posse praesciendando non tamen deficiendo ab auctoritate organi Traditionis, *concedo maiorem*; nisi supponatur haec cognitio Scripturarum omnibus accommodata, *nego maiorem*. Pariter *distinguo minorem*: haec demonstratio in nostris thesibus instituitur tum *theologicè*, ut distinctius secundum scientiam reddamus rationem fidei nostrae, tum *polemice* ut eam defendamus contra adversarios assumendo libros aliquos sacros ex generali demonstratione christiana saltem ut *veraces*, vel etiam ut *inspiratos* ex principio admissio ab ipsis adversariis, *concedo minorem*; instituitur tamquam *nees-*

saria omnibus et per sese ad acquirendam primam cognitionem auctoritatis in successione apostolica, *nego minorem*. Denique *distinguo consequens*: supponitur quorundam librorum auctoritas veracitatis ex demonstratione christiana generali, vel etiam *inspirationis* ex principio adversariorum, *concedo*; supponitur cognitio auctoritatis omnium librorum, *nego*. Porro supponitur, *sensum verum* certo intelligi posse in hisce claris determinatis locis et ab iis, qui demonstrationi percipiendae sunt idonei, *concedo*; supponitur posse universam doctrinam revelatam ex Scripturis determinari a singulis independenter ab auctoritate magisterii, *nego*. Ad illud quod additur, respondeo: propositum est demonstrare falsum, posse universam revelatam doctrinam a singulis determinari ex solis Scripturis independenter ab organo divinitus instituto, et per charisma veritatis idoneo ad custodiam et explicationem depositi fidei, *concedo*; est propositum demonstrare, nulla esse in Scripturis testimonia clara et evidentia vel generatim nullam posse ex eis institui convincentem demonstrationem, non excludendo quidem auctoritatem organi Traditionis, ab ea tamen praesciendando, *nego*.

Videlicet tractatio nostra antecedens integra potest spectari secundum obiectivum ordinem idearum, ut ex insita ratione sese excipiunt et aliae ab aliis pendent, vel potest spectari *polemice*. Priori modo ex generali demonstratione christiana utique supponimus, evangelia et scripta apostolica esse genuina; pariterque supponimus ex horum librorum genuinitate demonstratam evangelicae narrationis veracitatem, atque hinc ulterius ex factis et verbis Christi in evangelio consignatis consequi eiusdem Salvatoris divinam auctoritatem (vide prolegom. p. 4.). His autem positis verba et facta Christi intelliguntur divina esse, et intelligitur doctrina eius esse revelata, etiamsi libri solum ut veraces, non autem ut inspirati interim assumantur. Ex hoc iam principio progreditur, et huic fundamento ininitur tota nostra demonstratio. Unde nihil nisi generalem demonstrationem christianam supponimus. Si vero tractatio spectetur altero modo *polemice* adversus eos Protestantes, qui adhuc chri-

stiano nomine censeri possunt, absque petitione principii ut commune utriusque fundamentum supponere possemus divinitatem et inspirationem librorum sacrorum.

CAPUT II.

DE DIVINAE TRADITIONIS FORMALI RATIONE UT EXHIBETUR
IN CONSTITUTIONE ECCLESIAE INDE AB AERVO APOSTOLICO.

THESIS VIII.

*Formalis ratio Traditionis demonstratur ex constitutione
et ex principiis Ecclesiae.*

« Juxta formam ac institutionem, quam ex evangelicis et apostolicis scriptis demonstravimus, Ecclesia aevi apostolici et sequentium deinceps aetatum constituta exhibetur in ceteris idoneis monumentis, et tum professione diserta tum constante modo agendi semper et ubique hoc nixa principio: successores esse Apostolorum, qui perpetua serie et mutua communionem cohaerentes per charisma veritatis custodiant depositum fidei, ut nihil detrahi, nihil addi possit caelesti dogmati, quod semel revelatum esse sufficiat. »

I. Cum agitur de ipsis principiis ac fundamentis religionis christianae, de principiis quae non solum sunt in theoretica professione, sed quae practice in usum ita veniunt quotidie, ut ex iis universim lex credendi, tota fides et vita christiana pendeat; prorsus evidens est, fieri non potuisse, ut Ecclesiarum constitutio, docendi et credendi norma, ab Apostolis secundum Christi mandatum in universo orbe tradita ac disposita, in omnibus Ecclesiis longe lateque diffusis corrumpere et mutaretur in aliam plane oppositam, quando Apostolis paulatim defunctis eadem Ecclesiae ab ipsis constitutae transierunt in successiones sequentes, non sane alia generatione repente substituta priori, sed continua serie pastoribus et plebibus prioris ac sequentis generationis inter se nexis, ac generationibus una alteri velut commixtis. Quare si in his sequentibus successionebus reperiuntur Ecclesiae ubique constitutae et gubernatae eo principio Traditionis, quod ex scriptis evangelicis et apostolicis demonstravimus a Christo institutum, ab Apostolis secundum Christi dispositionem in usum deductum; ineluctabili argumento totius historiae comprobabitur, verum

sensum institutionis Christi et Apostolorum illum esse, quem ex ipsis Scripturis superius proposuimus. Si igitur thesis nostra spectetur *polemice* adversus Protestantes, non appellamus ad testimonia et ad doctrinam antiquitatis christianae tamquam ad authenticam propositionem revelationis de principio et organo conservandae integritatis depositi, quam authenticam illi negant; sed appellamus ad antiquitatis sententiam unanimum tamquam ad *historicum testimonium fidei*, quod et illi et quivis homines sanae mentis agnoscunt et negare non possunt; ex quo scilicet testimonio intelligamus, quid universa antiquitas ut institutionem ac doctrinam Christi et Apostolorum crediderit, et semper ac ubique professam sit. Ex hac vero testificatione inferimus, sensum verbi Dei quod et ipsi in Scripturis agnoscunt, de Traditionis principio non posse esse alium, nisi quem universa antiquitas theoretice et practice semper et ubique professam est, et Ecclesia catholica adhuc profitetur; idque inferimus non propter supernaturalem auctoritatem testantium ab adversariis negatam, sed propter historicam impossibilitatem mutationis et corruptionis, quae continuo post Apostolos in ipsa fundamentalia principia Ecclesiae Iesu Christi inducta supponi deberet. Hanc vim testimonii antiquitatis christianae saltem practice ne ipsi quidem Protestantes negant, qui cum fide non etiam rationem exuerunt; hinc eorum sollicitudo corradendi testimonia veterum, quae ex contextibus abrupta suam in sententiam torqueant, et eadem arte eludendi, quae principium catholicum demonstrant. Ceterum nec unica nec praecipua ratio determinans modum et valorem tractationis theologicae nobis est polemica, cum longe potius sit intelligentia distincta doctrinae fidei, et in praesenti fundamentorum fidei, ex quibus rite intellectus confutatio errorum sponte consequitur. Hisce declaratis ad demonstrationem theses accedimus.

1°. Apud Patres primae, secundae, tertiae successioneis et deinceps in omnibus Ecclesiis orientis et occidentis est axiomatis instar constans sententia, continuam successionem pastorum et doctorum divinitus ordinatam non interrupta serie cum Apostolis cohaerentem esse organon visibile ad